

**JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL VALSTYBINĖS KALBOS VARTOJIMO IR TAISYKLINGUMO KONTROLĖS
JONIŠKIO RAJONE PRINCIPŲ, KRITERIJŲ IR JŲ TAIKYMO REKOMENDACIJŲ
PATVIRTINIMO**

2012 m. gruodžio 31 d. Nr. A-1187
Joniškis

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) 29 straipsnio 8 dalies 3 punktu ir remdamasis Valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolės principais, kriterijais ir jų taikymo metodika, patvirtinta Valstybinės kalbos inspekcijos viršininko 2005 m. spalio 12 d. įsakymu Nr. T-12,

t v i r t i n u Valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolės Joniškio rajone principus, kriterijus ir jų taikymo rekomendacijas (pridedama).

Administracijos direktorius

[Signature]
Voldemaras Bandžiukas

PATVIRTINTA

Joniškio rajono savivaldybės

administracijos direktoriaus

2012 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A-1187

VALSTYBINĖS KALBOS VARTOJIMO IR TAISYKLINGUMO KONTROLĖS JONIŠKIO RAJONE PRINCIPAI, KRITERIJAI IR JŲ TAIKymo REKOMENDACIJOS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolės Joniškio rajone principai, kriterijai ir jų taikymo rekomendacijos nustato, kokiais principais ir kriterijais vadovaujantis atliekama valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolė Joniškio rajone ir kaip šie principai ir kriterijai taikomi.

2. Valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolės Joniškio rajone funkcijas atlieka Joniškio rajono savivaldybės kalbos tvarkytojas (toliau – kalbos tvarkytojas).

3. Svarbiausi kalbos tvarkytojo uždaviniai – kontroliuoti, kaip valstybės ir savivaldybių institucijose, visose Joniškio rajone veikiančiose įstaigose, įmonėse ir organizacijose laikomasi Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo (toliau – Kalbos įstatymas), Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (toliau – VLKK) nutarimų, Valstybinės kalbos inspekcijos (toliau – VKI) nurodymų ir kitų teisės norminių aktų, nustatančių valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo reikalavimus.

II. PAGRINDINĖS SAŲOKOS

4. Raštas – informacinis dokumentas, kuriame pranešama apie tikrinimą, nurodomi taisytini dalykai ir atsakymo į raštą terminas.

5. Nurodymas – rašytinis reikalavimas laikytis Kalbos įstatymo ir VLKK nutarimų.

6. Administracinė nuobauda – atsakomybės priemonė, taikoma administracinį teisės pažeidimą padariusiems asmenims nubausti bei siekiant auklėti, kad būtų laikomasi įstatymų, gerbiamos bendro gyvenimo taisyklės, taip pat kad tiek pažeidėjas, tiek kiti asmenys nepadarytų naujų pažeidimų.

III. KONTROLĖS PRINCIPAI

7. Renkantis tikrintinus objektus, atsižvelgiama į šiuos kontrolės principus:

- 7.1. visuotinumumas (tikrinamos visos Kalbos įstatyme nustatytos kalbos vartojimo sritys);
- 7.2. planingumas (tikrinami kalbos tvarkytojo veiklos plane numatyti tikrinimo objektai);
- 7.3. sistemiškumas (tikrinama pasirinktų objektų sistema);
- 7.4. tikslingumas (tikrinama atsižvelgiant į objekto svarbą);
- 7.5. periodiškumas (tikrinimas kartojamas atsižvelgiant į objekto specifiką).

IV. KONTROLĖS KRITERIJAI

8. Vertinant tikrinimo rezultatus, atsižvelgiama į šiuos kontrolės kriterijus:

- 8.1. teisėtumas (sprendimai priimami pagal galiojančius teisės aktus);
- 8.2. objektyvumas (vertinama nešališkai);
- 8.3. teisingumas, protingumas ir sąžiningumas.

V. VALSTYBINĖS KALBOS VARTOJIMAS ĮMONĖSE, ĮSTAIGOSE IR ORGANIZACIJOSE

9. Atranka. Renkantis tikrintinas įmones, įstaigas ir organizacijas atsižvelgiama į:

- 9.1. kalbos tvarkytojo veiklos planą;
- 9.2. ankstesnių tikrinimų rezultatus;
- 9.3. skundus;
- 9.4. įmonių, įstaigų ir organizacijų pateiktą informaciją;
- 9.5. informaciją žiniasklaidoje;
- 9.6. VKI siūlymus.

10. Tikrinimas:

10.1. Įmonėse, įstaigose ir organizacijose atrankos būdu tikrinama raštvedyba, susirašinėjimo, apskaitos, atskaitomybės, finansiniai ir techniniai dokumentai, sandoriai, antspaudai, spaudai, dokumentų blankai, iškabos, tarnybinių patalpų ir kiti viešieji užrašai, asmenims išduodami dokumentai, gaminių ir paslaugų pavadinimai ir jų aprašai, Lietuvoje parduodamų prekių vartojimo instrukcijos, taip pat kiti Kalbos įstatyme nurodyti dokumentai.

10.2. Kaip vykdomas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimas Nr. 1688 „Dėl valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų patvirtinimo ir įgyvendinimo“ tikrinama atsižvelgiant į skundus.

10.3. Patikrinus sudaromas pastebėtų kalbos klaidų sąrašas (klaidos gali būti grupuojamos). Jame nurodoma:

- 10.3.1. VLKK nutarimų pažeidimai;
- 10.3.2. kitos visuotinai taisomos klaidos;
- 10.3.3. rekomenduojamojo pobūdžio taisymai;
- 10.3.4. kitos pastabos, paaiškinimai dėl klaidų ir taisymų.
- 10.4. Dažniau tikrinami Joniškio rajono savivaldybės administracijos struktūriniai teritoriniai padaliniai – seniūnijos ir savivaldybės įstaigos.

11. Vertinimas:

11.1. Raštas rašomas, kai nėra Kalbos įstatymo pažeidimų, taip pat jeigu pasitaiko kalbos klaidų ar trūkumų.

11.2. Nurodymas rašomas, kai:

- 11.2.1. užfiksuojamas vienas Kalbos įstatymo pažeidimas;
- 11.2.2. užfiksuojami 3 ir daugiau VLKK nutarimų pažeidimų iškabose ar viešuosiuose užrašuose.

11.3. Administracinių teisės pažeidimų protokolai (toliau – ATP) surašomas, kai:

- 11.3.1. pakartotinai pažeidžiamas Kalbos įstatymas;
- 11.3.2. nevykdomi VKI nurodymai.

VI. VALSTYBINĖS KALBOS VARTOJIMAS VISUOMENĖS INFORMAVIMO PRIEMONĖSE

Periodinė spauda

12. Atranka. Renkantis tikrinimo objektus atsižvelgiama į:

- 12.1. kalbos tvarkytojo veiklos planą;
- 12.2. kartotinės kontrolės poreikį (kartotinai tikrinami tie leidiniai, kurių kalba ankstesnių tikrinimų metu nebuvo taisyklinga);
- 12.3. skundus;
- 12.4. VKI siūlymus.

13. Tikrinimas:

- 13.1. Perskaitomas visas leidinys.

13.2. Sudaromas pastebėtų kalbos klaidų sąrašas (klaidos gali būti grupuojamos). Jame nurodoma:

- 13.2.1. VLKK nutarimų pažeidimai;
- 13.2.2. kitos visuotinai taisomos klaidos;
- 13.2.3. rekomenduojamojo pobūdžio taisymai;
- 13.2.4. kitos pastabos, paaiškinimai dėl klaidų ir taisymų.

14. Vertinimas:

14.1. Raštas rašomas, kai VLKK nutarimų pažeidimų nėra arba yra ne daugiau kaip 3 VLKK nutarimų pažeidimai viename spaudos lanke, taip pat jeigu pasitaiko kitų visuotinai taisomų klaidų ar rekomendacinio pobūdžio taisymų.

14.2. Nurodymas rašomas, kai VLKK nutarimų pažeidimų užfiksuojama 4–6 viename spaudos lanke.

14.3. ATPP surašomas, kai:

- 14.3.1. VLKK nutarimų pažeidimų yra daugiau kaip 6 viename spaudos lanke;
- 14.3.2. nevykdomi VKI nurodymai.

15. Vertinant atsižvelgiama į pažangą (esant mažesniai pažeidimų skaičiui nei ankstesnių tikrinimų metu, gali būti vertinama švelniau nei nurodyta 14.2–14.3 punktuose).

Radijas

16. Atranka. Renkantis laidas atsižvelgiama į:

- 16.1. naujumą (tikrinamos naujos laidos ir nauji laidų vedėjai);
- 16.2. transliavimo dažnumą (kiek kartų per savaitę transliuojama);
- 16.3. kartotinės kontrolės poreikį (kartotinai tikrinamos tos laidos, kurių kalba ankstesnių

tikrinimų metu nebuvo taisyklinga);

16.4. skundus.

17. Tikrinimas:

17.1. Tikrinama ne mažiau kaip po 2 laidas (išskyrus specialiąsias, progines ir pan.).

17.2. Sudaromas pastebėtų kalbos klaidų sąrašas (klaidos gali būti grupuojamos). Jame nurodoma:

17.2.1. VLKK nutarimų pažeidimai;

17.2.2. įvertinama tartis (ar laikomasi VLKK patvirtintų būtiniausių bendrinės lietuvių tarties reikalavimų);

17.2.3. kitos visuotinai taisomos klaidos;

17.2.4. rekomenduojamojo pobūdžio taisymai;

17.2.5. kitos pastabos, paaiškinimai dėl klaidų ir taisymų.

18. Vertinimas:

18.1. Vertinant atsižvelgiama į tai:

18.1.1. ar laida tiesioginė, ar netiesioginė;

18.1.2. kiek laiko laidos metu kalba vedėjas;

18.1.3. ar kalbos klaidų laidoje mažėja palyginti su ankstesniu tikrinimu.

18.2. Taikomos šios poveikio priemonės (skaičiai nurodo VLKK nutarimų pažeidimų kiekį 1 valandos trukmės laidoje):

	Tiesioginė laida	Netiesioginė laida
Raštas	0–4	0–3
Nurodymas	5–6	4–5
ATPP	7 ir daugiau	6 ir daugiau

19. ATPP surašomas ir už VKI nurodymų nevykdymą.

Interneto svetainės

20. Atranka. Renkantis tikrinimo objektus atsižvelgiama į:

- 20.1. kalbos tvarkytojo veiklos planą;
- 20.2. kartotinės kontrolės poreikį (kartotinai tikrinami tos interneto svetainės, kurių kalba ankstesnių tikrinimų metu nebuvo taisyklinga);
- 20.3. skundus;
- 20.4. VKI siūlymus.
- 21. Tikrinimas:
 - 21.1. Perskaitoma visa interneto svetainėje pateikiama informacija (arba pasirinkta jos dalis, jeigu interneto svetainėje pateikiama daug informacijos, pvz., aktuali informacija skelbiama ir atnaujinama kasdien).
 - 21.2. Sudaromas pastebėtų kalbos klaidų sąrašas (klaidos gali būti grupuojamos). Jame nurodoma:
 - 21.2.1. VLKK nutarimų pažeidimai;
 - 21.2.2. kitos visuotinai taisomos klaidos;
 - 21.2.3. rekomenduojamojo pobūdžio taisymai;
 - 21.2.4. kitos pastabos, paaiškinimai dėl klaidų ir taisymų.
- 22. Vertinimas:
 - 22.1. Raštas rašomas, kai VLKK nutarimų pažeidimų nėra arba yra ne daugiau kaip 3 pažeidimai 12 000 spaudos ženklų tekste, taip pat jeigu pasitaiko ir kitų visuotinai taisomų klaidų ar rekomendacinio pobūdžio taisymų.
 - 22.2. Nurodymas rašomas, kai:
 - 22.2.1. užfiksuojami 4–6 VLKK nutarimų pažeidimai 12 000 spaudos ženklų tekste;
 - 22.2.2. yra mažiau kaip 4 VLKK nutarimų pažeidimai 12 000 spaudos ženklų tekste, bet jie jau buvo nurodyti ankstesnių tikrinimų metu.
 - 22.3. ATPP surašomas, kai:
 - 22.3.1. yra daugiau nei 6 VLKK nutarimų pažeidimai 12 000 spaudos ženklų tekste;
 - 22.3.2. nevykdomi VKI nurodymai.

VII. VALSTYBINĖS KALBOS VARTOJIMAS REKLAMOJE

Spausdintinė reklama

- 23. Atranka. Periodinėje spaudoje spausdinamos reklamos ir reklaminių leidinių (laikraščių, skrajučių, lankstinukų, skelbimų ir kt.) kalba tikrinama pasirinktinai arba gavus skundą, taip pat esant kartotinės kontrolės poreikiui.
- 24. Tikrinimas. Patikrinus spausdintinę reklamą, sudaromas klaidų sąrašas (prireikus klaidos gali būti grupuojamos). Jame nurodoma:
 - 24.1. VLKK nutarimų pažeidimai;
 - 24.2. kitos visuotinai taisomos klaidos;
 - 24.3. rekomenduojamojo pobūdžio taisymai;
 - 24.4. kitos pastabos, paaiškinimai dėl klaidų ir taisymų.
- 25. Vertinimas:
 - 25.1. Raštas rašomas, kai:
 - 25.1.1. reklaminiame leidinyje ar periodiniuose leidiniuose spausdinamoje reklamoje (1 spaudos lanke) yra visuotinai taisomų klaidų arba rekomenduojamojo pobūdžio taisymų;
 - 25.1.2. skrajutėje yra bent viena visuotinai taisoma klaida.
 - 25.2. Nurodymas rašomas, kai:
 - 25.2.1. reklaminiame leidinyje ar periodiniuose leidiniuose spausdinamoje reklamoje (1 spaudos lanke) yra 1–4 VLKK nutarimų pažeidimai;
 - 25.2.2. skrajutėje yra bent 1 Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimų pažeidimas.
 - 25.3. ATPP surašomas, kai reklaminiame leidinyje ar periodiniuose leidiniuose spausdinamoje reklamoje (1 spaudos lanke) yra 5 ir daugiau VLKK nutarimų pažeidimų.

26. Surašius nurodymą, to paties užsakovo ar reklaminio leidinio leidėjo reklama tikrinama pakartotinai.

27. Dėl korektūros ar nedidelių kalbos klaidų skrajutėje perspėjama telefonu ar el. paštu.

Radijo reklama

28. Atranka. Radijo reklama tikrinama pasirinktinai arba gavus skundą, taip pat esant kartotinės kontrolės poreikiui.

29. Renkantis tikrintiną laidą, atsižvelgiama į:

29.1. transliacijos laiką (dažniau tikrinamos laidos tarp 8.00 ir 17.00 val.);

29.2. laidos pobūdį (pirmiausiai tikrinamos specialiosios laidos, šventinės programos, reikšmingesnės sporto varžybos ir pan.);

29.3. laidos naujumą (pirmiausia tikrinamos naujos laidos).

30. Tikrinimas:

30.1. Reklama tikrinama ne mažiau kaip 2 kartus.

30.2. Daromas tikrinamos reklamos įrašas. Įrašas saugomas, kol reikia.

30.3. Išklaudius įrašą, sudaromas klaidų sąrašas (klaidos gali būti grupuojamos). Jame nurodoma:

30.3.1. VLKK nutarimų pažeidimai;

30.3.2. kitos visuotinai taisomos klaidos;

30.3.3. rekomenduojamojo pobūdžio taisymai;

30.3.4. kitos pastabos, paaiškinimai dėl klaidų ir taisymų.

31. Vertinimas:

31.1. Raštas rašomas, kai reklamoje yra visuotinai taisomų klaidų.

31.2. Nurodymas rašomas, kai reklamoje yra vienas VLKK nutarimų pažeidimas.

31.3. ATPP surašomas, kai nurodymas neįvykdytas arba reklamoje yra daugiau kaip 2 VLKK nutarimų pažeidimai.

32. Surašius nurodymą, to paties transliuotojo reklama tikrinama pakartotinai.

Išorinė reklama

33. Atranka:

33.1. Išorinė reklama tikrinama pagal kalbos tvarkytojo veiklos planą, skundus, VKI siūlymus ar esant kartotinės kontrolės poreikiui.

33.2. Renkantis, kur tikrinti išorinę reklamą, atsižvelgiama į:

33.2.1. gyvenamąją vietovę (miestas, miestelis ar kaimas);

33.2.2. kelio statusą;

33.2.3. gatvės ar kitos teritorijos statusą ir padėtį gyvenamosios vietovės centro atžvilgiu;

33.2.4. ankstesnių tikrinimų rezultatus;

33.2.5. informaciją apie išorinės reklamos derinimą.

34. Tikrinimas. Tikrinant daroma išorinės reklamos nuotrauka ir nustatoma, ar reklama teisiškai pagrįsta (pateikta su Joniškio rajono savivaldybės administracijos leidimu).

35. Vertinimas:

35.1. Jeigu reklama teisiškai nepagrįsta, apie tai pranešama reklamos savininkui ir raštu (elektroniniu paštu) arba žodžiu kreipiamasi į tos vietos, kurioje yra reklama, seniūną, kad būtų imtasi priemonių dėl reklamos teisinio pagrįstumo.

35.2. Jeigu reklamoje yra kalbos klaidų, be 35.1 punkte nurodyto veiksmo:

35.2.1. tikrinimo metu (ar per 5 darbo dienas po tikrinimo) reklamos savininkui žodžiu pranešama apie reklamoje esančias kalbos klaidas;

35.2.2. rašomas raštas, kai per 30 darbo dienų nuo žodinio pranešimo nebuvo imtasi jokių priemonių dėl klaidų ištaisymo, reklamos pašalinimo ar kalbos tvarkytojas nebuvo informuotas apie planuojamus veiksmus dėl reklamos ir nebuvo su juo suderinti tie veiksmai;

35.2.3. rašomas nurodymas, kai:

35.2.3.1. per 14 darbo dienų nuo rašto pateikimo nebuvo imtasi jokių priemonių dėl klaidų ištaisymo, reklamos pašalinimo ar kalbos tvarkytojas nebuvo informuotas apie planuojamus veiksmus dėl reklamos ir nebuvo su juo suderinti tie veiksmai;

35.2.3.2. reklamoje yra bent 1 VLKK nutarimų pažeidimas;

35.2.4. ATPP surašomas, kai

35.2.4.1. reklamoje yra daugiau kaip 2 VLKK pažeidimai arba neįvykdytas kalbos tvarkytojo nurodymas;

35.2.4.2. nevykdomas VKI nurodymas.

36. Aptikus kalbos klaidų to paties reklamos užsakovo (savininko) reklama tikrinama pakartotinai.

37. Dėl korektūros ar nedidelių kalbos klaidų reklamos užsakovas (savininkas) gali būti perspėjamas telefonu.

VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

38. To paties įstatymo straipsnio ar nutarimo punkto pažeidimas laikomas vienu pažeidimu.

39. Prevencijos tikslais ir siekiant visapusiškos informacijos apie valstybinės kalbos vartojimą ir taisyklingumą sklaidos, gali būti taikomos ir kitos poveikio priemonės: straipsniai spaudoje, Joniškio rajono savivaldybės ar kitose interneto svetainėse, informacija per televiziją ar radiją, taip pat kitais būdais viešinama ir platinama su valstybinės kalbos vartojimu ir taisyklingumu susijusi informacija.

40. Už šių rekomendacijų įgyvendinimą atsakingas kalbos tvarkytojas.
